

Wiesław Kazimieruk

Kapłaństwo wspólne wiernych

Warszawskie Studia Pastoralne 22, 169-187

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. WIESŁAW KAZIMIERUK

KAPŁAŃSTWO WSPÓLNE WIERNYCH

Common priesthood of the believers.

„Chrystus, Arcykapłan i jedyny Pośrednik, uczynił Kościół <królestwem – kapłanami dla Boga i Ojca swojego> (Ap 1, 6). Cała wspólnota wierzących jako taka jest kapłańska. Wierni wykonują swoje kapłaństwo, wynikające ze chrztu, przez udział w posłaniu Chrystusa, Kapłana, Proroka i Króla, każdy zgodnie z własnym powołaniem. Przez sakramenty chrztu i bierzmowania wierni poświęceni są... jako święte kapłaństwo” (KKK 1546).

1. Jedyne kapłaństwo Chrystusa

W Jezusie Chrystusie, jedynym Pośredniku między Bogiem a ludźmi (por. 1 Tm 2, 5), wypełniają się wszystkie zapowiedzi kapłaństwa w Starym Przymierzu.¹ „Przez ofiarę swojego ciała

¹ Spośród narodu wybranego, który Bóg ustanowił „królewskim kapłaństwem i ludem świętym” (Wj 19, 6); por. Iz 61, 6), zostało wybrane jedno z dwunastu pokoleń, pokolenie Lewiego do pełnienia służby liturgicznej (por. Lb 1, 48-53). Bóg Jahwe stał się przez to częścią jego dziedzictwa (por. Joz 13, 33). Specjalny zaś obrzęd zapoczątkował starotestamentalne kapłaństwo w wyniku czego zostali ustanowieni urzędowi kapłani

na krzyżu dopełnił On ofiary Starego Przymierza i oddając się za nasze zbawienie stał się Kapłanem, ołtarzem i Barankiem ofiarnym” (Piąta Prefacja Wielkanocna).² W prefacji o Jezusie Chrystusie, Królu Wszechświata czytamy: „Ty namaściłeś olejem wesela Jednorodzonego Syna Twojego, naszego Pana Jezusa Chrystusa na wiekuistego Kapłan i Króla Wszechświata, aby dopełnił tajemnicy odkupienia rodzaju ludzkiego ofiarując siebie samego na ołtarzu krzyża, jako niepokalaną ofiarę pojednania”.³ Nie wszystkie jednak aspekty zapowiedzi i figury Starego Przymierza w odniesieniu do Chrystusa były wyraźnie czytelne od samego początku. Królewski mesjanizm Chrystusa rozumiano i głoszono w Kościele pierwszych wieków w bliskim czasie po Zesłaniu Ducha Świętego. Potrzeba było więcej czasu na dostrzeżenie mesjanizmu kapłańskiego Jezusa Chrystusa. Wyraźne i wielokrotne sformułowania kapłaństwa Chrystusa znajdują się jedynie w Liście do Hebrajczyków, który jest podstawowym tekstem dla zrozumienia kapłaństwa Chrystusowego.⁴ Pozwala on odkryć prawdziwą naturę

Starego Przymierza (por. Wj 29, 1-30; Kpł 8) „dla ludzi [...] w sprawach odnoszących się do Boga, aby składali dary i ofiary za grzechy” (Hbr 5, 1; KKK 1539). W zakres posługi starotestamentalnego kapłaństwa weszło głoszenie słowa Bożego (por. Mt 2, 7-9) i przywracanie duchowej jedności ludzi z Bogiem przez ofiarę i modlitwę. Ta jednak posługa nie była doskonała, ponieważ skazana była na nieskuteczność, gdyż nie mogła przynieść zbawienia, ani ostatecznego uświęcenia. Dlatego potrzebowała ona nieustannego powtarzania ofiar (por. Hbr 5, 3; 7, 27; 10, 1-4). Pełnego odkupienia mogła dokonać jedynie czysta ofiara Chrystusa (por. KKK 1540). Por. S. Schudy. Kapłaństwo Jezusa Chrystusa w nauce Vaticanum II. CT 39 (1969) f. 4 s. 16-31.

² Mszał Rzymski dla diecezji polskich. Pallottinum-Poznań 2009 s. 41.

³ Mszał Rzymski s. 66.

⁴ Por. S. Lach. List do Hebrajczyków. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz – ekskursy. Poznań 1959 s. 188-203; A. Vanhoye. Kapłaństwo Chrystusa i kapłaństwo chrześcijan. RBL 44 (1991) s. 4-5.

kapłaństwa Chrystusa, różną od znaczenia kapłaństwa starotestamentalnego. Pozostałe księgi nowotestamentalne nigdzie wprost nie mówią o Chrystusie jako kapłanie. Na początku listu do Hebrajczyków, Jezus Chrystus – wcielony Syn Boży, równy Bogu Ojcu i podobny do ludzi jawi się jako kapłan, gdyż z natury swej egzystencji wypełnia misję kapłańską pośrednika i ofiarnika. Jest kapłanem na wzór Melchizedeka (por. Hbr 5, 10; 6, 20), w osobie którego tradycja chrześcijańska widzi zapowiedź kapłaństwa Chrystusowego, jedyne arcykapłana „świętego, niewinnego, nieskalanego” (Hbr 7, 26). On „jedną ofiarą swego krzyża udoskonił na wieki tych, którzy są uświęceni (Hbr 10, 14; por. KKK 1544).

Według kategorii starotestamentalnych Jezus Chrystus w ogóle nie był kapłanem ponieważ, ani Jego pochodzenie, ani Jego działalność nie miały wyraźnego charakteru kapłańskiego. Pochodził z rodu Dawida i należał do pokolenia Judy, nie mógł wchodzić do przybytku świątyni, a także sprawować jakiegokolwiek funkcji kapłańskiej (por. Lb 3, 1-13). Jezus Chrystus pełnił raczej działalność prorocką i nauczycielską. Tak jak prorocy głosił słowo Boże i wzywał do nawrócenia: „Czas się wypełnił i bliskie jest Królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię” (Mk 1, 15). Powszechnie był uważany za „rabbiego” tj. nauczyciela (por. Mk 9, 5; J 3, 2). Można powiedzieć, że Jezus Chrystus umieścił siebie w nurcie tradycji prorockiej. Przeciwstawiał się rytualistycznemu pojmowaniu relacji z Bogiem. Wyrażał sprzeciw wobec kultu bez ducha, sprawowanemu tylko zgodnie z literą. Kultowi rytualnemu przeciwstawiał kult egzystencjalny: Chce raczej miłosierdzia niż ofiary” (Oz 6, 6; Mt 9, 13). W myśl starotestamentalnego rozumienia ofiary śmierć Jezusa nie miała jej znamion, nie towarzyszyły jej bowiem żadne ryty liturgiczne, ani nie nastąpiła w miejscu świętym. Była ona raczej wykonaniem kary przewi-

dzianej przez prawo, co więcej w myśl prawa była ona przekleństwem (por. Pwt 21, 23). Dlatego też Paweł Apostoł nie waha się użyć stwierdzenia, że Chrystus stał się dla nas przekleństwem, bo napisane jest: „Przeklęty każdy, którego powieszono na drzewie” (Ga 3, 13). W myśl Starego Testamentu śmierć Chrystusa odłączała Go od kultu i kapłaństwa. Stąd w najwcześniejszym nauczaniu chrześcijańskim nie mówiono o ofierze i kapłaństwie Chrystusa. Nowy Testament dokonał jednak pogłębienia pojęć kapłaństwa i ofiary. Tym co odróżnia kapłaństwo Chrystusa od kapłaństwa Starego Przymierza jest aspekt pośrednictwa. Według Listu do Hebrajczyków celem śmierci Chrystusa było osiągnięcie pośrednictwa między Bogiem a ludźmi: „Każdy arcykapłan z ludzi brany, dla ludzi bywa ustanawiany w sprawach odnoszących się do Boga, aby składał dary i ofiary za grzechy” (Hbr 5, 11); „Albowiem jeden jest Bóg, jeden też Pośrednik między Bogiem a ludźmi, Człowiek, Chrystus Jezus” (1 Tm 2, 5). W kapłaństwie Chrystusa aspekt pośrednictwa znajduje doskonałą realizację. Dlatego kapłaństwo Chrystusa jest nowe. W Chrystusie ludzie mają przystęp do Boga (por. Hbr 7, 25). Chrystus nie zawdzięcza kapłaństwa jakiegokolwiek sukcesji ponieważ nie pochodzi z rodu kapłańskiego (por. Hbr 7, 14). Jest kapłanem z woli Bożej: „Tyś jest kapłanem. Jam Cię dziś zrodził” (Hbr 5, 5). Przyjście Jezusa Chrystusa zdezaktualizowało kapłaństwo starotestamentalne (por. Hbr 7, 18-19), które związane było z prawem sukcesji i miało wartość tylko do czasów mesjańskich.⁵

⁵ „Człowiek Jezus Chrystus jest kapłanem – arcykapłanem dóbr przyszłych. Jednocześnie ten Człowiek – Kapłan jest Synem współistotnym Ojcu. Dlatego też Jego kapłaństwo – kapłaństwo Jego odkupieńczej ofiary – jest jedyne i неповtarzalne. Jest transcendentalnym spełnieniem wszystkiego co zawiera się w kapłaństwie”: Jan Paweł II. List do kapłanów na Wielki Czwartek 1989 nr 6. W: W. Słomka. Duchowość kapłańska. Lublin

Celem ofiary złożonej przez Jezusa Chrystusa było osiągnięcie pośrednictwa między ludźmi a Bogiem. Ono bowiem stanowi podstawowy aspekt kapłaństwa Chrystusowego. Pośrednictwo kapłaństwa starotestamentalnego nie mogło być doskonałe ponieważ nie spełniało wymagania zupełnej solidarności pośrednika między Bogiem a ludem. Jezus Chrystus będąc jednocześnie Człowiekiem i Jednorodzonym Synem Bożym, w samej swej istocie jest doskonałym Pośrednikiem pomiędzy obiema stronami (por. Hbr 8-9). Posłannictwo Chrystusa jako Pośrednika wypełnia się przez ofiarę na krzyżu. On zamiast krwi zwierząt (por. Kpł 1; 3; 10; 22, 19-22) sam jest żertwą ofiarną (Hbr 9, 11-12). Dlatego też ofiara Chrystusa, całkowicie nieskazitelna i święta czyni z Niego doskonałego Pośrednika.⁶ Ze względu na doskonałość ofiary, która jest ofiarą kapłańską (por. Hbr 10, 10-14), kapłaństwo Chrystusa jest rzeczywiste i definitywne. Jest swego rodzaju fenomenem niepowtarzalnym w innych religiach ponieważ Chrystus jest jednocześnie Kapłanem i Ofiarą (por. PDV 21).⁷ „Odkupieńcza ofiara Chrystusa jest jedyna, wypełniona raz na zawsze” (KKK 1545).⁸

Nie tylko ofiara krzyżowa Chrystusa, ale całe Jego życie jest ofiarą. Już w momencie Wcielenia zostaje On powołany do godności kapłańskiej na mocy zjednoczenia dwóch natur

1996 s. 24-30; Por. S. Łach. List do Hebrajczyków. Wstęp – przekład z oryginału – komentarz – ekskursy. Poznań 1959 s. 188-203; S. Schudy. Kapłaństwo Jezusa Chrystusa w nauce Vaticanum II. CT 39: 1969 f. 4 s. 16-31.

⁶ Por. J. Szłaga. Nowość przymierza Chrystusowego według Listu do Hebrajczyków. Lublin 1978 s.125.

⁷ *Pastorem dabo Vobis*. Posynodalna adhortacja apostołska Ojca świętego Jana Pawła II. W: Adhortacje Ojca świętego Jana Pawła II. T.II. Kraków 1996 s. 409-538.

⁸ Katechizm Kościoła Katolickiego. Pallottinum- Poznań 1994; Por. Cz. Krakowiak. Zgromadzenie liturgiczne jako podmiot celebracji. RBL 42: 1989 s. 171.

w Osobie Słowa (por. KK 28).⁹ Zgodnie ze świadectwem autora Listu do Hebrajczyków sam Chrystus „przychodząc na świat mówi: „Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś mi utworzył ciało, całopalenia i ofiary za grzech nie podobały się Tobie. Wtedy rzekłem: Oto idę. W zwoju księgi napisano o Mnie abym spełniał wolę Twoją Boże” (Hbr 10, 5-7). Dalej w komentarzu do tych słów autor stwierdza: „Wyżej powiedział: ofiar, darów, całopaleń i ofiary za grzechy nie chciałeś i nie podobały się Tobie, choć składa się je na podstawie Prawa. Następnie powiedział: Oto idę, abym spełniał wolę Twoją. Usuwa jedną ofiarę, aby ustanowić inną. Na mocy tej woli uświęceni jesteśmy przez ofiarę ciała Jezusa Chrystusa raz na zawsze” (Hbr 10, 8-10). Odwieczne Słowo nie mogło w swym Bóstwie ofiarować się Ojcu za ludzkość. Kapłanem stało się w momencie Wcielenia, kiedy to zostało „namaszczone Duchem Świętym” (KL 5).¹⁰ Kapłaństwo Chrystusa trwa na wieki. Gdy bowiem „Tamtych wielu było kapłanami, gdyż śmierć nie zezwalała im trwać przy życiu. Ten właśnie, ponieważ trwa na wieki, ma kapłaństwo nieprzemijające. Przeto i zbawić na wieki może całkowicie tych, którzy przez Niego zbliżają się do Boga, bo zawsze żyje, aby się wstawiać za nimi” (Hbr 7, 23-25).

Jezus Chrystus, Najwyższy Kapłan Nowego i Wiecznego Testamentu zasiadł po prawicy Boga Ojca wynosząc na wyżyny nieba naturę ludzką, nieustannie urzeczywistnia swoje kapłaństwo wstawiając się za ludźmi (por. KKK 2747). „On zawsze żyje, aby wstawiać się za nami” (Hbr 7, 25). Urząd

⁹ Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*. W: Sobór Watykański II. Konstytucje Dekrety Deklaracje. Pallottinum-Poznań 2002 s. 99-166; Por. Cz. Krakowiak. Kapłaństwo wspólne i kapłaństwo służebne w świetle ksiąg liturgicznych. RBL 36: 1983 s. 297.

¹⁰ Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*. W: Sobór Watykański II s. 25-78.

kapłański wypełnia przez swój Kościół, który nieustannie wielbi Boga i zwraca się doń w modlitewnej prośbie o zbawienie całego świata (por. KL 83). Kapłaństwo Chrystusa jako jedyne kapłaństwo Nowego Przymierza jest skierowane do wszystkich ludów i do wszystkich czasów, nie jest zacieśnione żadnymi ograniczeniami krwi, narodu lub wieku (por. DP 10).¹¹

2. Udział w kapłaństwie Chrystusa

Istnieją dwa sposoby uczestnictwa w jedynym kapłaństwie Chrystusa. Z woli samego Chrystusa cała wspólnota wierzących jako taka jest kapłańska. Jezus Chrystus, Arcykapłan i jedyny Pośrednik uczynił Kościół „królestwem-kapłanami Bogu i Ojcu swojemu” (Ap 1, 6). Przez sakramenty inicjacji chrześcijańskiej wierni poświęceni są jako święte kapłaństwo zgodnie z własnym powołaniem (por. KK 10; 28). Pierwszy sposób uczestnictwa w kapłaństwie Chrystusa Katechizm Kościoła Katolickiego określa jako kapłaństwo wspólne wszystkich wiernych. Wynika ono z chrztu a urzeczywistnia się przez rozwój jego łaski, przez życie wiarą, nadzieją i miłością według Ducha Świętego. Lud chrześcijański wypełnia funkcję kapłaństwa królewskiego przez składanie jedynej ofiary Jezusa Chrystusa, głoszenie słowa Bożego i sprawowanie kultu w Duchu i prawdzie (por. 1P 2, 5; Rz 12, 1).

Dekret o apostołstwie świeckich wyraźnie zarysowuje sam charakter kapłańskiej posługi wiernych stwierdzając, że „obowiązek i prawo do apostołstwa otrzymują świeccy na mocy samego zjednoczenia swojego z Chrystusem – Głową. Wszcze-

¹¹ Dekret o posłudze i życiu prezbiterów *Presbyterorum ordinis*. W: Tamże s. 478-507.

pieni bowiem przez chrzest w Mistyczne Ciało Chrystusa, utwierdzeni mocą Ducha Świętego przez bierzmowanie, są oni przeznaczeni przez samego Pana do apostołstwa. Dostępują poświęcenia na królewskie kapłaństwo i święty naród (por. 1P 2, 4-10), aby przez wszystkie uczynki składać duchowe ofiary i po całej ziemi dawać świadectwo Chrystusowi” (DA 3).¹²

Drugi sposób uczestnictwa w jedynym kapłaństwie Chrystusa określane jest jako kapłaństwo urzędowe czyli hierarchiczne. Przekazywane jest ono w sakramencie święceń. Nauka katolicka wyrażona w liturgii, a także kerygmat Urzędu Nauczycielskiego i stała praktyka Kościoła przyjmują, że są dwa stopnie uczestnictwa w kapłaństwie Chrystusa, tj. episkopat i prezbiterat. Diakonat jest przeznaczony do pomocy im i spełniania posług wobec wspólnoty, określonych przez aktualne potrzeby Kościoła. Stąd też pojęcie *sacerdos* – *kapłan* oznacza obecnie biskupów i prezbiterów, a nie diakonów. Niemniej jednak stopień służby, jakim jest diakonat, udzielany jest w sakramencie święceń, tak jak prezbiterat i episkopat (por. KKK 1554).

Pomiędzy kapłaństwem urzędowym a kapłaństwem wspólnym wszystkich wiernych, aczkolwiek „jedno i drugie we właściwy sobie sposób uczestniczy w jednym kapłaństwie Chrystusowym” (KK 10) zachodzi różnica co do istoty, a nie tylko stopnia. Kapłaństwo wspólne i kapłaństwo urzędowe są sobie „wzajemnie podporządkowane” (KKK 1547). Różnica stopnia aktualizacji jednego kapłaństwa Chrystusa w Kościele ukazuje Jego podwójną w nim rolę. Chrystus jako Głowa Kościoła może przekazywać udział w swym kapłaństwie całemu Kościołowi czyniąc z niego swe „ciało kapłańskie” lub niektórym

¹² Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*. W: Tamże s. 377-401.

osobom, aby byli w Kościele znakiem jego Głowy. Dwa sposoby udziału w kapłaństwie Chrystusa odpowiadają dwóm aspektom Jego funkcji kapłańskiej: aspektowi kultycznemu i pośredniczącemu (uświęcania). Pierwszy aspekt obecny jest w kapłaństwie wspólnym wszystkich ochrzczonych. Oni to siebie samych składają Bogu oddając Mu w ten sposób doskonały kult. Drugi aspekt staje się udziałem niektórych na mocy sakramentu święceń. Ma on na celu ukazanie obecności Chrystusa Kapłana i Pośrednika we wspólnocie wierzących (por. KK 21). Dlatego też kapłaństwo urzędowe jest głównie pośrednictwem sakramentalnym. Ukierunkowane jest ono na aktualizację kapłaństwa wspólnego w ofierze i sakramentach. Kapłaństwo urzędowe powiązane jest ze „świętą władzą” (KK 10), udzielaną w czasie święceń. Uświęcanie, nauczanie i kierowanie wypełnia cały zakres tej „świętej posługi”, zaś „władza” konsekrowania Eucharystii i ofiarowania jej Bogu w imieniu całego ludu Bożego najbardziej specyfikuje kapłaństwo urzędowe. Kapłaństwo wspólne ludu Bożego również aktualizuje się głównie w liturgii jako wspólnej czynności całego kapłańskiego Ciała Chrystusa. To kapłaństwo również związane jest ze „świętą władzą”. Mocą tej „władzy” wierni czynnie współdziałają w Ofierze eucharystycznej i w liturgii sakramentów, będąc nawet szafarzami niektórych z nich.¹³

Jedynie kapłaństwo Chrystusa jest źródłem kapłaństwa wspólnego i kapłaństwa urzędowego. Jest ono przyczyną sprawczą ponieważ pozwala zaistnieć obu formom kapłaństwa, a także przyczyną wzorczą tj. ideałem każdego kapłaństwa istniejącego w Kościele. Jedno i drugie we właściwy sposób uczestniczy w jedynym kapłaństwie Chrystusa (KK 10).

¹³ Por. Cz. Krakowiak. Sakramenty święte i sakramentalia. Lublin 1994 s. 127.

Widzialnym znakiem jedności kapłaństwa istniejącego w Kościele jest Msza krzyżma. W liturgii tej mszy Kościół ukazuje się jako lud Boży mający w różnym stopniu udział w kapłaństwie Chrystusa. Przez fakt odniesienia obrzędu poświęcenia krzyżma do konsekracji kapłańskiej całego ludu Bożego w sakramencie chrztu, bierzmowania i święceń, nabiera on właściwego znaczenia. Teksty formularza mszalnego poświęcenia oleju świętego krzyżma szeroko obrazują prawdę o godności kapłańskiej ludu Bożego. Już antyfona na wejście stwierdza, że „Jezus Chrystus uczynił nas królestwem i kapłanami dla Boga Ojca swojego.”¹⁴ W liturgii słowa Mszy krzyżma Jezus ukazany jest jako namaszczony i posłany, aby obwieszczać Dobrą Nowinę. Proroctwo Izajasza odniesione jest do Niego (por. Iz 61, 1-9) jako do proroka namaszczonego Duchem Świętym, powołanym aby głosić wyzwolenie uciśnionym (por. Łk 4, 16-21). Księga Objawienia wychwala Chrystusa, który uczynił nas ludem kapłańskim Nowego Przymierza (por. Ap 1, 5-8). Syn Boży namaszczony Duchem Świętym obdarzył cały lud Boży godnością kapłańską i dał udział w różnym stopniu w swoim jedynym i wiecznym kapłaństwie. Prefacja na Mszę krzyżma najpełniej ujmuje tę prawdę i wyraża teologię kapłaństwa istniejącego w Kościele: „Wieczny Boże, Ty przez namaszczenie Duchem Świętym ustanowiłeś Twojego Jednorodzonego Syna Kapłanem Nowego i Wiecznego Przymierza i postanowiłeś, że Jego jedyne kapłaństwo będzie trwało w Kościele. Chrystus nie tylko obdarzył cały lud odkupiony królewskim kapłaństwem, lecz w swojej miłości dla braci wybiera ludzi, którzy przez święcenia otrzymują udział w Jego kapłańskiej służbie. W Jego imieniu odnawiają oni ofiarę, przez którą odkupił ludzi i przygotowuje dla Twoich dzieci

¹⁴ Mszał Rzymski s. 117.

uczcie paschalną. Otaczają oni miłością Twój lud święty, karmią go słowem i umacniają sakramentami. Poświęcając swoje życie dla Ciebie i dla zbawienia braci starają się upodobnić do Chrystusa i składają Tobie świadectwo wiary i miłości”.¹⁵

Kapłaństwo Chrystusa trwa w Kościele jako kapłaństwo wspólne całego ludu Bożego oraz kapłaństwo urzędowe, czyli hierarchiczne otrzymywane w sakramencie święceń. Kapłaństwo świec jest skierowane ku służbie Bogu i Jego ludowi. W obrzędzie święceń biskup zwraca się z pytaniem, czy przyjmujący święcenia chce z wiarą sprawować obrzędy dla uświęcenia ludu, spełniać posługę słowa Bożego, naśladować Chrystusa Dobrego Pasterza, wreszcie ściślej jednoczyć się z Chrystusem, najwyższym Kapłanem i razem z Nim samego siebie poświęcać Bogu za zbawienie ludzi.¹⁶ Wspólnota Kościoła wspiera modlitwą wybranych do kapłaństwa posługi aby mogli wiernie wypełniać powierzoną im misję. We wspomnianej już Mszy krzyżma zanoszona jest modlitwa: „Niech wszyscy ochrzczeni przeniknięci świętym namaszczeniem i uwolnieni od grzechu pierworodnego staną się Twoją świątynią. Niech zgodnie z Twoim postanowieniem otrzymując godność królewską, kapłańską i prorocką przyobleką się w szatę niezniszczalnej łaski. Albowiem Twój Syn, a nasz Pan, dokonawszy przez misterium paschalne zbawienia rodzaju ludzkiego nappełnił Twój Kościół Duchem Świętym i w cudowny sposób wyposażył łaskami z nieba, aby za jego pośrednictwem spełniać w świecie dzieło zbawienia. Odtąd przez święte misterium krzyża tak rozdzielasz ludziom bogactwa swej łaski, że Twoje dzieci przez namaszczenie otrzymują moc Ducha

¹⁵ Tamże s. 95.

¹⁶ Por. Obrzędy święceń biskupa, prezbiterów i diakonów. Katowice 1999 s. 188-189.

Świętego i upodobnienie do Chrystusa w Jego posłannictwie prorockim, kapłańskim i królewskim”.¹⁷

3. Chrzest podstawą kapłaństwa wspólnego

Ludzie uwolnieni z mocy ciemności przez sakramenty chrześcijańskiego wtajemniczenia, razem z Chrystusem umarli, razem z Nim pogrzebani i zmartwychwstali, otrzymują Ducha przybrania za synów i odprawiają z całym ludem Bożym pamiętkę śmierci i zmartwychwstania Pańskiego. Przez chrzest wszczępieni w Chrystusa stają się ludem Bożym, a otrzymawszy odpuszczenie wszystkich grzechów, wyrwani z mocy ciemności, zostają wyniesieni do stanu przybranych synów (por. Rz 8, 15). Odradzając się z wody i Ducha Świętego stają się nowym stworzeniem i przez to zostają nazwani synami Bożymi i są nimi rzeczywiście” (OChD 1-2).¹⁸ Sakrament chrztu świętego włącza we wspólnotę Kościoła-Mistyczne Ciało Chrystusa. Ze źródła chrzcielnego rodzi się jedyny lud Boży Nowego Przyjścia. Przekracza on wszystkie naturalne granice narodów, kultur, ras i płci: „Wszyscy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni aby stanowić jedno Ciało” (1Kor 12, 13; por. KKK 1267). Nowy lud Boży - Kościół jest sakramentem niosącym zbawienie światu. Wszyscy wszczępieni przez chrzest we wspólnotę Kościoła będący elementarnymi częstkami znaku sakramentalnego Kościoła, uczestniczą w jego funkcji sakramentalnej dzięki wszczępieniu w kapłaństwo Chrystusa.¹⁹

¹⁷ Mszał Rzymski s. 124.

¹⁸ Obrzędy chrztu dzieci dostosowane do zwyczajów diecezji polskich. Katowice 2001.

¹⁹ Por. L. Balter. Kapłaństwo ludu Bożego. Warszawa 1982 s. 151.

Przez sakrament chrztu człowiek otrzymuje niezatarty charakter sakramentalny. Chrzest opieczętowuje chrześcijanina trwałym duchowym znamieniem jego przynależności do Chrystusa. Znamienia tego nie wymazuje żaden grzech (por. KKK 1272). Charakter sakramentalny jest znakiem nieodwołalnego włączenia w Kościół. Zawiera on w sobie cztery funkcje: stanowi jednorazowe powołanie i przeznaczenie człowieka do jego celu eschatologicznego, jest rzeczywistością eklezjologiczną, rzeczywistością sięgającą najgłębszych źródeł istoty człowieczeństwa oraz rzeczywistością chrystologiczną. Niezniszczalny charakter chrztu zawiera orientację misyjną, wiąże ucznia Pana nierozzerwalnie z zadaniem odkupieńczym Chrystusa. Tak jak Chrystus został posłany, podobnie misja ta powierzona zostaje również wszystkim ochrzczonym. Charakter posłannictwa jakie świeccy mają do spełnienia w Kościele określany jest pozytywnie pojęciem wspólnego kapłaństwa wiernych.²⁰ Ochrczeni stali się „żywymi kamieniami (...) budowani jako duchowa świątynia, by stanowić święte kapłaństwo” (1P 2, 5). Przez chrzest dostępują udziału w królewskim kapłaństwie Chrystusa (por. OChWD 12). Przyjęty chrzest wprowadza ucznia Pana w wymiar posługi kapłańskiej, inauguruje obecność i działalność kapłańską Chrystusa w jego życiu. Wierni są „wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem Bogu na własność przeznaczonym, aby ogłaszać dzieła potęgi Tego, który ich wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła” (1P 2, 9).

„Chrystus Pan, Kapłan wzięty spośród ludzi, nowy lud uczynił królestwem i kapłanami Bogu i Ojcu swojemu. Ochrczeni

²⁰ Por. A. Skowronek. Z teologii chrztu. W: Sakrament chrztu. Red. S. Czerwik; J. Kudasiewicz; J. Łach; A. Skowronek. Katowice 1973 s. 27-33; J. Kudasiewicz. Biblijna teologia chrztu. W: Chrzest – nowość życia. Red. A. J. Nowak.; W. Słomka. Lublin 1992 s. 23-35.

bowiem poświęceni są przez odrodzenie i namaszczenie Duchem Świętym jako dom duchowy i święte kapłaństwo” (KK 10). Jezus Chrystus dzięki jedynej i ostatecznej ofierze na krzyżu przekazuje wiernym godność i posłannictwo kapłanów Nowego i Wiecznego Przymierza. Stanowi ono wypełnienie obietnicy danej przez Boga Izraelitom: „wy będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym” (Wj 19, 6). Cały lud Boży jest „duchową świątynią, świętym kapłaństwem dla składania duchowych ofiar, przyjemnych Bogu przez Jezusa Chrystusa” (1P 2, 5). Nowy lud kapłański tj. Kościół odnajduje w Chrystusie swój centralny obraz a także otrzymuje od Niego rzeczywisty i ontologiczny udział w Jego odwiecznym i jedynym kapłaństwie (por. PDV 13). Kapłaństwo chrzcielne jest kapłaństwem całego Ciała Chrystusa (por. KKK 1188). Świeccy uczestnicząc w kapłaństwie Chrystusa, coraz bardziej z Nim zjednoczeni, „pomnażają łaskę chrztu i bierzmowania we wszystkich wymiarach życia osobistego, rodzinnego, społecznego i kościelnego. W ten sposób urzeczywistniają powołanie do świętości, do której wezwani są wszyscy ochrzczeni” (KKK 941).²¹ Lud Boży – Mistyczne Ciało Chrystusa, tworzy z Nim – Głową „jakby jedną osobę mistyczną”. Działa w sakramentach jako „organicznie ukształtowana natura społeczności kapłańskiej”. Kapłaństwo chrzcielne w szczególnie sposób realizuje się w przyjmowaniu sakramentów, modlitwie i dziękczynieniu, świadectwie życia świętobliwego, zaparciu się siebie oraz przez czynną miłość (por. KKK 1657). Odrodzeni przez chrzest jako synowie Boży, zobowiązani są wyznawać przed ludźmi wiarę, którą otrzymali od Boga za pośrednictwem Kościoła (por. KK 11).²²

²¹ W. Słomka. Kapłaństwo laikatu a świecka droga świętości. RTK 20: 1973 z. 3 s. 64-66.

²² Jan Paweł II. Uczestnictwo świeckich w kapłaństwie Chrystusowym. OsRom (w.p.) 15:1994 nr 2 s. 48.

4. Bierzmowanie wezwaniem do pełnienia kapłańskiej posługi

Sakrament bierzmowania w pewien sposób przedłuża w Kościele łaskę Pięćdziesiątnicy.²³ Wierni zostają opieczętowni Duchem Świętym i otrzymują Jego dary niezbędne do pełnienia kapłańskiej posługi, zarówno w liturgii Kościoła jak i w podejmowaniu określonych zadań w duchu odpowiedzialności za Kościół i mających na celu odnowę i dalszą jego rozbudowę (por. DA 3; OChWD 229)).²⁴ Bierzmowanie dopełnia chrzest stąd też według starego adagium teologicznego nazywane jest *confirmacione baptismum perficit*. Nie wynika z tego niedoskonałość i niekompletność chrztu, ale to, że chrzest zostaje dopełniony przez wylanie Ducha Świętego jako zasady i źródła nowego życia oraz charyzmatów dla dobra Kościoła. Sakrament chrztu ukierunkowany jest na bierzmowanie i domaga się jego, tak jak sakrament bierzmowania wymaga uprzedniego chrztu i rozwija dane przez niego nowe życie.²⁵ Chrześcijanin bowiem, który narodził się z wody i Ducha Świętego, do pełnej aktualizacji zadań w świecie potrzebuje nowego wylania Ducha jakie ma miejsce w sakramencie bierzmowania.²⁶ „Przez sakrament bierzmowania wierni jeszcze ściślej wiążą się z Kościołem, otrzymują szczególną moc Ducha Świętego i w ten sposób jeszcze mocniej zobowiązani

²³ Paweł VI. Konstytucja apostolska o sakramencie bierzmowania *Divinae consortium naturae*. W: Obrzędy bierzmowania według Pontyfikatu Rzymskiego. Katowice 1975 s. 11.

²⁴ Dekret o apostołstwie świeckich.

²⁵ Por. A. Fantozzi. *I Sacramento Della Chiesa e la vita cristiana*. Torino 1987 s. 147.

²⁶ Por. L. Balter. *Duch, który woła*. W: *Powołanie do apostołstwa*. Red. Tenże. Poznań 1975 s. 41.

są, jako prawdziwi świadkowie Chrystusa, do szerzenia wiary słowem i czynkiem oraz do bronienia jej” (KK 11). Charakter sakramentu bierzmowania udoskonala kapłaństwo wspólne wiernych otrzymane w chrzcie, a bierzmowany otrzymuje moc publicznego wyznawania wiary w Chrystusa, jakby na zasadzie obowiązku (por. KKK 1305). Bierzmowanie rozkłada nowe, pilniejsze i skuteczniejsze akcenty w posłannictwie kapłańskim, profetycznym i pasterskim.

Kapłaństwo wspólne, którego fundamentem jest najpierw chrzest a następnie bierzmowanie, jest podstawą udziału w kulcie Kościoła.²⁷ Charakter bierzmowania uzdalnia wiernych do ofiarniczej postawy w Eucharystii ponieważ „namaszczeni Duchem Świętym w przedziwny sposób powołani są do tego, aby rodziły się w nich coraz obfitsze owoce Ducha” (KK 34). Na mocy powołania do realizacji kapłaństwa wspólnego, udzielonego w chrzcie i bierzmowaniu, świeccy spełniają funkcje liturgiczne w zgromadzeniu. Bezpośrednim bowiem celem charakteru sakramentalnego jest włączenie w kult Boży, czyli liturgię Chrystusa i Kościoła, sprawowanie Eucharystii i sakramentów, przyjmowanie w ramach liturgii ważnych posług i funkcji liturgicznych.²⁸

Uczestnictwo wiernych w kapłaństwie Chrystusa dokonuje się z Jego woli za pośrednictwem Ducha Świętego, który posłany jest w dniu Pięćdziesiątnicy aby utworzył Kościół, nieustannie także rozwija kapłaństwo i działalność kapłańską świeckich w Kościele. Podstawą aktualizacji godności kapłańskiej jest „namaszczenie” chrześcijan Duchem Świętym. Duch Święty,

²⁷ Por. Cz. Krakowiak. Kapłaństwo wspólne i kapłaństwo służebne w świetle ksiąg liturgicznych. RBL 36: 1983 s. 293.

²⁸ Por. S. Szczepanie. Liturgię celebryje cała wspólnota (2). „Liturgia Sacra” 2:1996 nr 3 s 65.

który namaścił kiedyś Chrystusa (por. KL 5), czyni to nie tylko w stosunku do biskupów i prezbiterów, ale także do wszystkich chrześcijan. Namaszczenie to przygotowuje i uzdalnia do składania duchowych ofiar, do stawania się żertwą ofiarną dla Boga, do wydawania obfitych owoców Ducha. W ten sposób świeccy urzeczywistniają prawdziwy kult w Duchu i w prawdzie oddawany Bogu. Włączeni są w posłannictwo misyjne Kościoła jako prawdziwi świadkowie Chrystusa. Udział świeckich w prorockim posłannictwie Chrystusa idzie w parze z zadaniami właściwymi istocie kapłaństwa wspólnego.

Zakończenie

Kapłaństwo wspólne uzdalnia wiernych do świadomego i owocnego uczestnictwa w liturgii, jak również do podejmowania funkcji i posług w Kościele dla jego dobra. Świadomość uczestnictwa w kapłaństwie Chrystusa wyprowadza wiernych z biernego bycia w Kościele i pozwala na pełne włączenie się w rzeczywistość Kościoła poprzez czynne zaangażowanie się.

Streszczenie

W Jezusie Chrystusie wypełniają się wszystkie zapowiedzi Starego Przymierza, także i te, które odnoszą się do kapłaństwa. W świetle Nowego Przymierza Chrystus jest jedynym Kapłanem i istnieje tylko kapłaństwo Chrystusowe. Tym co odróżnia kapłaństwo Chrystusa od kapłaństwa starotestamentalnego jest aspekt pośrednictwa. Dlatego kapłaństwo Chrystusa jest nowe. Posłannictwo Chrystusa jako Pośrednika między Bogiem a ludźmi wypełnia się przez ofiarę na krzyżu. Jego ka-

pląństwo trwa na wieki. On zasiadł po prawicy Boga Ojca wynosząc na wyżyny nieba naturę ludzką nieustannie urzeczywistnia swoje kapłaństwo wstawiając się za ludźmi. Kapłaństwo Chrystusa jako jedyne kapłaństwo Nowego Przymierza jest skierowane do wszystkich ludów i czasów.

Istnieją dwa sposoby uczestnictwa w jedynym kapłaństwie chrystusowym. Cała wspólnota Kościoła na mocy sakramentu chrztu świętego uczestniczy w funkcji kapłańskiej Chrystusa. Drugi sposób uczestnictwa to kapłaństwo posługi udzielane w sakramencie święceń. Pomiędzy jednym a drugim zachodzi różnica co do istoty choć wzajemnie są sobie podporządkowane. Kapłaństwo posługi ukierunkowane jest na aktualizację kapłaństwa chrzcielnego, które urzeczywistnia się w kulcie, świadectwie życia i posłannictwie misyjnym Kościoła. Wierni w sakramencie bierzmowania otrzymują moc do publicznego wyznawania wiary w Chrystusa. Bierzmowanie udoskonala bowiem kapłaństwo wspólne wszystkich ochrzczonych. Świadomość bycia Kościołem-Mistycznym Ciałem Chrystusa, którego On jest Głową, królewskim kapłaństwem uzdalnia wierzących do czynnego udziału w życiu Kościoła.

Summary

In Jesus Christ all predictions of the Old Covenant are fulfilled, also those which are related to a priesthood. In the light of the New Covenant, Christ is the only Priest and only the priesthood of Christ exists. What distinguishes the priesthood of Christ from the Old Testamential priesthood is an aspect of mediation. That is why the priesthood of Christ is new. The mission of Christ as a Mediator between God and people is fulfilled through the sacrifice on the cross. His priesthood lasts

forever. He sat on the right hand of God the Father raising human nature to heaven and constantly fulfils His priesthood by interceding for people. The priesthood of Christ is the only one of the New Covenant addressed to all nations and times.

There are two ways of participating in only priesthood of Christ. Whole congregation of Church through the sacrament of Baptism participates in the priestly function of the priesthood of Christ. The other way to participate is the priesthood of ministry given in the sacrament of Holy Orders. As to the essence there is a difference between them although they are submitted to each other. The priesthood of ministry is focused on actualising the baptismal priesthood which is realised in worship, testimony of life and the missionary mandate of the Church. The believers in the sacrament of Confirmation receive the gift to publicly profess faith in Christ. The Confirmation refines the common priesthood of all baptized. The awareness of being the Church – Mystical Body of Christ, of which He is the Head, with his royal priesthood enables believers an active participation in the life of the Church.